

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.**Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.**

Juriu de pace.

Când înainte cu câțiva ani am accentuat în coloanele acestei foi necesitatea juriului de pace, ce ar fi să se introducă în toate satele noastre, cu mirare a trebuit să constatăm, că ideea n'a avut nici un resunet. Cei mai mulți au trecut la ordinea zilei peste o chestie de natura aceasta, alții vor fi bagatelizat-o ca o idee medievală, care în veacul acesta al luminii și proceselor nu corespunde nici unei necesități.

Acum aud cu mirare, că există o comună în țara Făgărașului, unde juriu de pace e în floare și funcționează atât de aprig și a dat și până acum așa rezultate frumoase, încât se vorbește de el, ca de o minune într'adevăr unică în felul său. Scriu aci cu litere grase numele acestei brave comune, care e *Drăgușul*, ca să rămână de pomenire cel puțin posterității, cum s'a aflat și în veacul acesta preot și o inteligență medievală, care și pe calea aceasta s'a străduit să mântuie oamenii de procese superflue și prin aceasta de sărăcie și ruină completă materială și morală.

Luați numai bine aminte, cum și astăzi, în timp de războiu, în toiul lucrărilor câmpului, când fiecare braț de lucru valorează o avere, gem coridoarele judecătoriilor de lume, ce caută pâra, procesul cu o lăcomie fără saț. Vătămări de onoare, prevaricații trase de păr, calomniile închipuite, șicane și scornituri răutăcioase formează temelia risipei de bani și de timp, ce se face deoparte și alta cu o nepăsare, care uimește și pe judecător. Doi advocați cu experți și expertize caută reparația cerută de românul smintit de ură și răsbunare, pe care și-o potolește de regulă la urmă, când nota generală de cheltueli îl ridică și din curte

și din avere, făcându-l rob din om cu stare ce a fost mai înainte. Un proces strajnic e tocmai deajuns, ca pe un om cu stare bună să-l aducă la sapă de lemn, acvirându-i și blăstămul copiilor, pe cari îi lasă în cea mai neagră mizerie, din pricina unei groase nebunii, de regulă mai puternică decât chibzuința înțeleaptă și judecată limpede.

Am avut tristul prilej să asistăm acum în curs de o săptămână la pertractarea unor procese. Au eșit la fața locului două trăsuri cu doi advocați, un judecător și un scriitor. Procesul totuși nu s'a terminat, nici sentință nu s'a adus, deoarece cei vizați nu s'au mulțumit cu fasiunile martorilor, cu indicările cărții funduare, ci au cerut eșirea la fața locului a inginerului tribunalului, mai chemând fiecare partidă și câte un inginer propriu pentru control și apărarea intereselor sale. Veți cugeta, că e vorba de mare lucru? O rîpa s'a surpat, împingând gardul unui creștin cu un paș pe coasta la vale. Pe coasta aceasta n'a crescut de când e lumea un fir de iarbă, nici altceva din pământul gol acolo nu e, dar vorba e, că aparținând vecinului, acesta și-a reclamat deodată proprietatea. Afacerea întregă nu merită vorbă, necum o parachioară, dar cel cu pricina gardului fuse odată jitar comunal, iar cetalalt aflat fiind în oprit cu boii, a fost globit de antistie și acum după zeci ani i-s'a dat prilejul de răsbunare.

Spesele, natural, vor atinge cu a doua eșire suma de 1000 cor., fără a mai socoti recursele de după aceea, eventuala reluare a procesului pe alte motive și documente, până ce unul dintre români — eventual amândoi — rămân total lipiți pământului și apoi pot lua drumul spre America, dacă vor mai avea pe unde.

Mania proceselor la noi a luat în timpul din urmă așa proporții îngrozitoare, încât avem datorința să-i punem capăt cu toate mijloacele. S'a dovedit, că românul nostru caută mereu partea cea rea din instituțiile moderne de stat și sociale, ceea ce îi aduce mai totdeauna simțitoare pagube materiale și morale. Generațiile de azi expiază păcatele părinților lor, cari n'au înțeles rostul băncilor pe vremuri și și-au înstrăinat și îngreunat moșiile cu datorii căpătate ușor. Copiii lor cearcă acum prin grosul fum al fabricelor americane să mai mântue ce e de mântuit, puținul rămas, scăpat încă de licitație. Cei de azi așa se vede lasă de moștenire blăstămul proceselor, izvorul unor lacrimi și mai amare, menite iar să distrugă bunăstarea și traiul liniștit al odraslelor viitoare.

În fața acestor apariții întristătoare servească de pildă strălucită tuturor intelectualilor noștri dela sate juriul de pace a domnilor preoți și învățători din Drăguș. Partidele învrășbite își aleg câte doi oameni de ai lor, cari la rândul lor își pun un prezident. Aceștia aplanează chestiile și pun capăt conflictelor. În fața sentinței aduse de ei se mulcomesc patimile, înceată ura și dorul de distrugere. Se topesc mai ales asmuțatorii depe delături, cari năvălesc ca haita setoase de sânge asupra bietelor victime, căzute în ghiarele peririi.

O ceată aleasă de oameni învățați, de oameni de inimă, cum sunt pretutindenea intelectualii noștri, are în tot locul față de poporul de rând autoritatea și gravitatea, ca să amuțască și pe cel mai orbit de ură și răsbunare. Mai ales, că dispune și de mijloacele, dacă nu coercitive, la tot cazul morale, ca să facă pe oricine să-isimtă greutatea, ce o are.

N'ar fi oare timpul, ca exemplul domnilor din Drăguș să fie imitat și airea? (a.)

„Impietate“. Sub acest titlu „Gazeta Trans.“ se ocupă de un articol al ziarului „Seara“, în care — în focul discuțiilor cu Ardelenii refugiați — numitul ziar afirmă de bine să se năpustească asupra tuturor Ardelenilor, riscând afirmația stupidă: „Profesorii ardeleni din România au fost toți elemente anahronice de cari rideau școlarii în clasă, oameni mărginiți și inculți, caractere bătoase având purtări de oameni neliși de civilizația noastră“, etc. „Gazeta“ începe o serie de articoli documentați, în care arată alfabetului colaborator dela „Seara“ ce rol au avut dascălii Ardeleni în dezvoltarea culturală a principatelor, începând cu veacul al XIX-lea, dela Gheorghe Lazar.

Noi credem că „Gazeta“ dă prea multă atenție unui ziar de a treia mână, cunoscut pentru stilul lui grosolan. Ori dacă chiar intră în discuție cu „Seara“, atunci să adopteze stilul acesteia și să intituleze articolul nu cu termenul modest „Impietate“, ci cu cel adevărat: „Obrăznicie“.

Abuzul cu cerealele din țară. „Revista Economică“, răspunzând în numărul său din urmă la articolul d-lui Dr. N. Vercerea din „Gazeta Transilvaniei“, scrie:

„Scopul scrisorilor noastre a fost să precizăm punctul de vedere corect și cinstit, de care trebuie să se conducă toți aceia, cari se ocupă cu importul de cereale din România, dorind ca în viitor să se pună capăt greșelilor și abuzurilor, ce s'au făcut cu recomandările și protecțiile, obținute dela particulari și corporațiuni de bună credință. Ori, scopul acesta, de sigur, ni l'am ajuns și avem cea mai bună speranță că lucrurile se vor îndrepta.

De persoane, pe cari — în cazul dat — alții le-ar putea nomina mai sigur și mai complet, nu ne-am ocupat, nefiind aceasta de lipsă pentru scopul servit de noi. Nu ne-am ocupat nici din simplul motiv, că

intrucât între cei implicați în afacerile de cereale ar fi unii și alții, cari sunt datori să răspundă pentru faptele lor, Iau aceasta au să-i oblige cei chemați, în prima linie cei de cari s'a făcut abuz, particulari sau corporațiuni. Aceștia cunosc după nume pe cei-ce au abuzat de încrederea acordată, le pot controla faptele și-i pot trage la răspundere, prin mijloace de cari dispun spre acest scop, la locul și timpul convenit.

Noi, liberi de ori ce patimi și interese particulare, în chipul acesta înțelegem să ne facem datoria de organ de publicitate corect și suntem absolut convinși, că în nici un caz nu am face servicii mai bune chestiunilor publice, pe cari la reprezentăm, dacă ne-am apuca să le deplasăm la afaceri personale.

Urmărim de vreme îndelungată presa serioasă străină, a popoarelor culte și am văzut, că și la acestea au obvenit și obvin greșeli și abuzuri în activitatea lor economică financiară. Afacerile de asemenea natură însă se tractează din punct de vedere al obiectului și nu al persoanelor. Chestiunile persoanelor sunt lăsate în grija factorilor chemați a se ocupa în prima linie cu ele și numai când prin aceștia ajung în publicitate, se înregistrează în presă.

Cu toate acestea, dacă alții cred, că sunt chemați să și însușiască și drepturile și datorințele altora și că împrejurările extraordinare din zilele noastre sunt prielnice și — în fine — dacă cred că coloanele gazetelor noastre sunt datoare să tracteze chestiunea importului de cereale și din punct de vedere al persoanelor poștească și o facă. Au destule căi și mijloace să afle, natural, intrucât nu vor fi știind, aceea ce propun și inzistă să spunem noi“.

Oricât de justificat s'ar părea punctul de vedere al „Rev. Econ.“, noi credem că totuș mai justificat e acela al „Gazelei“, când cere să se dea în vileag persoanele,

cari au abuzat cu cerealele din țară. Aceasta cu atât mai vartos, cu cât, după cât vedem, se bănuiesc persoane sus puse, cari și-au dovedit nevinovăția și și cu cât exportul de bucate din țară pe seama populației cu adevărat lipsite s'a îngreunat foarte mult, chiar în urma acelor persoane, cari abuzând de numele poporului și-au umplut buzunarul propriu, expunând, pe alocuri, poporul la adevărată mizerie.

Față de astfel de persoane nu este de a se aplica nici o rezervă.

Impătrita alianță face demersuri la statele din balcani pentru ținerea unei conferențe. Ziarul „Minerva“, pe baza informațiilor primite din sursă fidedemnă, comunică următoarele despre propunerile colective a quadruplei înțelegere către statele balcanice: Quadrupla, Miercuri a trimis demersul guvernelor din Sofia, București, Atena și Niș. În notă Impătrita alianță să provoacă la aceea, că divergențele dintre statele balcanice sunt așa de bagatele, de aceea în timpul acesta excepțional, ușor pot fi aplanate. Spre scopul acesta guvernele Impătritei propun convocarea unei conferențe comune, care ar putea avea loc în Atena, Sofia sau București. În această conferență s'ar statori principiile pe lângă cari s'ar uni cele patru state, și condițiile de a păși în actualul războiu pentru interesele ententei. Pentru interesul și reușita acestei conferențe, ententa își oferă serviciul, și își i-a angajamentul, că va respecta deciziunile conferenței și la timpul determinat va satisface pretenziunile blocului balcanic. Impătrita alianță își exprimă speranța, că statele neutrale vor aprecia după merit aceasta propunere și prin înfăptuirea blocului își vor da concursul, ca mai iute să se sfârșească marea tragedie. Ziarul adaugă, că în chestia acestei note, se vor ținea în toate statele din Balcani noi consilii de coroană.

FOIȚA.

Scrisoare acasă.

Dela un soldat român, care se luptă pe frontul din Polonia rusească, primim următoarea poezie:

Frunză verde de alună
 Le pasăre cartea 'n gură
 Frunză verde ca iarba
 Dute prin Austria
 Și prin țara ungurească
 Al meu frate să te cetească.
 Și 'n Ardeal când îi sosi
 Al meu frate te-a ceti
 Și pe tine te a 'ntreba:
 Sănătos sunt eu ori ba.
 Spune-i că sunt sănătos
 Ca un trandafir frumos,
 Numai sunt cam supărat
 Pentru al meu frumos sat,
 Și pentru dulcii părinți,
 Pentru părinți și soție
 Care de mine-i pustie,
 Pentru dulcii copilași
 Cari de tată sunt rămași,
 Pentru dragile surori
 Care le doresc cu dor,
 Și pentru voi doi frați
 Care sunte-ți depărtați.

Vasile Pușcaș.

Augustin Caliani:

Urmele domniei romane în Ardeal.

(Continuare.)

Vieța publică și particulară.

Munca dezvoltată de soldații romani spre a restaura castrele vechi și spre a ridica, unde cerea lipsa, altele nouă, apoi împopularea orașelor și comunelor dacice cu elemente în mare parte romanizate deja, au avut de urmare, că Dacia în scurt timp a fost introdusă în sfera culturii universale de pe acele vremuri: în sfera culturii romane.

Ruinele desgropate, deși numai în parte disparentă, a Ulpiei Traiane, a coloniei Apulum, apoi diferitele monumente epigrafice cari cu toată vitregia timpurilor ne-au rămas în deosebitele părți colonizate, ne lasă să credem, că în Dacia a pulsat o vieță romană tot atât de puternică, ca și în celealalte părți ale imperiului.

Elita și vulgul tocmai așa aplaudau gladiatorilor învingători în amfiteatrul din Ulpia Traiană, ca și în Coloseu, iară civii din Apulum tocmai așa se adunau la stat în forul lor, ca și aristocrația trufașă în forul din Roma.

Casele romane, scoase la iveală la Ulpia Traiană și la Apulum, urmează acelaș

sistem de zidire și de întocmire internă, ca și casele din Pompei, dela poalele muntelui Vezuviu.

Podoaba orașelor din Dacia au fost fără îndoială, ca și în zilele noastre, edificiile publice.

Acestea în mare parte încunjurau forul, iară altele, ca amfiteatrul și scăzile erau zidite la marginea orașului.

În jurul forului erau temple diferite, apoi curia — locul ședințelor — și foșoare, ridicate celea mai multe în semn de mulțumită zeilor.

În Apulum la locul cel mai de frunte se afla templul lui Jupiter Conservator, iară lângă acesta un număr mare de așezăminte de caritate, închinat toate ocrotirii lui Joe.

În Apulum tot loc de frunte mai avea și templul lui Aesculapius și a Hygiei, cari zei, cum se vede din multe epigrafe, ce s'au aflat la Apulum (Alba-Iulia), vor fi fost patronii acestui oraș.

În onoarea lor se zidesc în jurul forului multe foșoare (porticus), după cum vedem din inscripția următoare: *Aesculapio et Hygiae P. Aelius Syrus, Augur municipii Septimii Apuli et Valeria Severa coniux et Aelia Syra filia ex voto porticum per pedes XXX. fecerunt* (C. I. L. III. 976).

Temple nu aflăm numai în for, ci în toate părțile orașelor. Unele temple sunt

Cum s'au transportat jidovii în interiorul Rusiei. Partidul din stânga extremă a ședințelor Dumei a interpellat pe prim-ministrul Rusiei Goremkyn în chestia ovreilor. Ziarul „Vossische Zeitung“ publică câteva specimene din aceasta interpeleție, în care se dă chipul maltratărilor la cari a fost supusă populația ovrească. Guvernul rusesc a ordonat, că toți locuitorii ovrei să fie transportați din teritoriile amenințate. În înțelesul ordinului cei provocați în decurs de 24 ore erau obligați să părăsească ținutul respectiv. Așa cei îndrumați au fost nevoiți să-și părăsească toate bunurile, cari au fost devastate de miliția rusească. Transportarea se făcea cu trăsuri de muniții, numite „trenul ovreilor“, cari erau cu totul izolate și sigilate. În ele erau aglomerate ovrei de toată etatea și ambele sexe, și le era strict interzis să părăsească vagoanele s'au să li-se dea apă sau mâncare. Un astfel de tren a stat patru zile în stațiunea dela Unetsa, între persoane s'au constatat 16 cazuri de șarlatină și 8 de tifus exantematic. Contra acestor inumanități în Dumă s'a protestat și s'au făcut propuneri pentru severe demersuri.

Corespondență din Săcădate.

Satul. — Momente din trecut și prezent. — Oameni liberi. — Parohia gr.-cat. — Preot de model.

Ca o perlă strălucește satul nostru la sinul unei puternice cununi de dealuri, ce pare a-l stinge la piept cu brațul său uriaș. Adâncit într'un baren de pe șesul Oltului, și scutit la miază noapte de puternice creste împădurite, iar spre miazăzi de uriașii Carpați ai țării Făgărașului e ca un ochiu de mare într'o regiune solitară de munte. Numai o poartă ne e larg deschisă spre orizont, prin care soarele de răsărit își trimite lumina sa abundanță în puternice valuri, e șesul Oltului spre Făgăraș.

ridicate în onoarea cultului oficial, altele în onoarea zeităților popoarelor subjugate sau colonizate.

Roma era măgulită, dacă cetățenii neromani se închinau zeilor ei, dară bucuros vedea și alt cult, fie cât de opus celui roman.

Roma în celea sufletești nu se mesteca, lăsa pe fiecare popor în credința sa străbună. Cultul fiecărui popor afla chiar sprijin în Roma.

Aceasta procedură a format un punct cardinal al politicii romane. În bună parte acestei proceduri este de a se atribui împrejurarea, că Romanii au putut să stăpânească popoare atât de diverse.

După cum ne arată inscripțiile, în Dacia erau venerați toți zeii romani, dară mai ales Jupiter, Juno, Minerva, Apollo, Diana, Mars, Silvanus, Venus, Penates, Fortuna, Genius, Mercurius, Aesculapius, Hygia, Hercules și Victoria.

Aflăm o inscripție dedicată stăpânului (Joe) și stăpâniei (Juno), „*Domno et Domnae*“.

DOMNO-ET-D
MNAE-SATRIVS
FELIX-B-Roc-PRO
SE-ET-SVOS-VSLM

C. J. L. III. 1329.

A se citi: *Domno et Domnae Satrius Felix, beneficiarius procuratoris, pro se et suos votum solvit libens morentibus.*

De pe muchea Chirmogului, cel mai înalt deal deasupra satului, se oferă privitorului o perspectivă peste întreg acest șes uriaș, cu zeci de sate înfloritoare, printre cari Oltul se îndoaie în vânjease curbe, tremurându-și apele bogate în grăbite valuri spre sud.

Poziția Săcădatei, la cel mai romantic și frumos loc dela gura Oltului, au croit-o alții pe vremi îndepărtate, când locul acesta era un punct strategic de prima necesitate și o zală însemnată în linia de comunicație dintre Sibiu și Făgăraș. Oștirile principilor transilvăneni pe drumul nostru comunicau spre țara Făgărașului, și dela Mediaș—Sighișoara, spre Turnul-roșu, ceea ce va fi fost un mare motiv, ca stăpânitorii vechi ai acestui minunat colț de țară să-l fortifice și îngrijească deosebit.

Valurile Oltului scot din țărmiile adânci, sfărâmițoși, urme de ziduri vechi, iar în gruiul din mijlocul satului nu arareori s'au aflat table de piatră cu inscripții romane, cu zăi sculptați și insignii, cari au fost transportate în diferite muzee ale țării.

Turnul din piatră cioplită al bisericii ungurești trebuie că e de o vârstă înaltă, căci sculpturile dela intrarea bisericii sunt de pe timpul Arpadienilor, cu toată biserica a fost cu mult mai târziu clădită și alipită turnului. Va fi fost cândva turn de apărare împotriva invaziunilor inamice.

Satul face străinului impresia unui oraș. Are uliți largi curate, clădiri de piatră, acoperite cu țiglă, șuri, grajduri, șoproane aproape tot de piatră, curți largi, grădini cu poame excelente, închise mai tot cu palanturi. La marginile grădinilor, în dosul cășilor și la intrarea în curți, se înalță copaci cu bogate coroane: stejari, carpeni, frăsini, ulmi. Pe răpile grădinilor se aștern higiuri de aluniiș, cărpiniș, în care cântă privighetoarea și fluera mirla. Hotarul e mare și lucrat în trei table. Răpile și pă-

S'a găsit aproape de orașul Zlatna (Zlatna). Acum e proprietatea muzeului Bruckenthal din Nagyszeben (Sibiu).

Coloniștii din Dacia, fiindcă au venit din diferite părți a lumii, au adus cu sine și cult diferit.

Astfel aflăm, că în Dacia, unii se închinau lui Glycon și Hecatei, alții se închinau zeilor din Egipt: Isidei și lui Serapis, alții se închinau zeilor din Siria: lui Malagbel și Benefal, apoi lui Juppiter Dolichenus, dară cei mai mulți zeului Mithras.

Sunt urme, că pe lângă cultul oficial al lui Joe, cultul lui Mithras, era cel mai răspândit.

Mithras era zeul luminii, care alungă întunecimea, zeul dreptății, care pedepsește nedreptatea, zeul soarelui, care dă viață și belșug, și zeul fertilității, care nimicește infertilitatea.

Pe Mithras îl adorau în peșteri naturale sau artificiale, numite *mithraeum*.

În reliefele ce ni s'au păstrat, îl vedem pe tânărul Mithras cum apasă cu piciorul stâng un taur (închipuind puterea răului), iară cu mâna stângă li sucește la o parte capul, și cu dreapta li implântă cuțitul în piet.

Mithras e îmbrăcat într'o manteaună înălțătoare, care e legată în nod peste umăr, în cap are o căciulă lungăreață. (Va urma.)

văiele sunt prinse cu brazi, drumurile și podurile hotarului îngrijite de comitetul comunal cu mare grijă. Viile cu pomel sunt renumite și ici-colo case de piatră privesc spre călător din desigur pomilor.

Administrarea comunei e românească, și se face cu stricta observare a celor primite din bătrâni. Ar putea servi de model tuturor comunelor noastre. În comună nimic nu se poate face fără învoirea oamenilor, cari nu se abat dela ceea ce au pomenit și știu să-și apere datinile strămoșești cu o admirabilă stăruință.

A păstra amintirea celor din bătrâni este o datorință primordială a fiecăruia. Săcădateanul nu a fost nicicând iobag și nu a gustat niciodată din bunătățile feudalismului. Hotarul a fost și este a tuturor, proprietar mare nu a avut nicicând.

Pe timpul principilor transilvăneni, s'au făcut intențite încercări, ca să fie incorporată comuna unui comitat feudal. Într'un timp o și aflăm figurând ca aparținătoare comitatului Albei-de-aus, scoase de pe teritoriul fondului regim, dar oamenii s'au opus. Au mers deputații și jalbe, iar când li-s'a iertat robota și satul, a fost îndrumat să plătească dijma popii sășesc de aici — o deputație a mers la forurile mai înalte și a protestat. Inocențiu Micu Clain a intervenit în dieta din Cluj în favorul lor, dar au fost zădărnice toate încercările, căci de „dijmă“ nu s'au putut mântui.

Rămași oamenii de capul lor, au provocat o serie de acte de nesupunere, până ce fruntașii Mihail Prie și Constantin Comșa la începutul veacului al XIX. au adus chestia la frângerea pâinii. Din acest moment oamenii n'au mai dat nici dijmă, preferind și popa să trăiască în pace cu poporul exasperat (Va urma).

† Ionel Harșia.

(Pro memoria.)

Te-ai dus și tu pe cealaltă lume deodată cu atâtea mii de suflete ca ai tău — tinere și ideale. Nu pe câmpul de luptă și nu de glonțul dușmanului, dar departe de casa părintească, al cărei singur razem ai fost și unica nădejde a bătrânilor tăi.

Noi toți, cari am trăit împreună cu tine câți-va ani ai tinereții noastre de elevi prin „bedelia Blajului“, *) îți vom păstra memoria cu drag și de atâtea ori ne vom aduce aminte de tine, de câteori te necăjeam și făceam haz pe contul carierei tale — de profesor.

„Bedelia“ e una din chiliile din vechiul edificiu al gimnazului și-ți de mare însemnatate studentească. Deodată cu gimnaziul și cu profesorii necăsătoriți de odinioară, a dat adăpost la mulți tineri săraci și lipsiți de mijloace, cari făceau pe băiatul în casă servind pe cutare domn profesor.

Din „bedelia“ de pe vremuri, — care există și'n ziua de azi, — au ieșit mulți tineri promițători și azi sunt o samă de bărbați din toate tagmele, învățători, preoți, medici, advocați, protopopi și chiar profesori la aceleași școli, cari toți și-au strecurat anii tinereții de studenți, unii pân'ce și-au luat examenul de bacalaureat.

Multe amintiri îți leagă pe cei cari au trăit 2—3 sau mai mulți ani în chilia cu

*) Sub titlul de mai sus va apărea o broșură de amintiri studentești.

grații de fier la ferești, de sub locuința *Domnului cel bun*, care — avea uneori câte două sau trei ordonanțe și căruia mai adese-ori i-să întâmplă, să se slujască de băiatul altai profesor. Nu arare-ori i-să întâmplă bătrânului *asesor* (fiei memoria binecuvântată) — să strige din etaj: Laurane! mă Laurane! hai sus mă Laurane! Lauran!

— Nu-i aici măria-ta.

— Da unde'n trăznit?

— S'o dus la preparanți.

— Să vie dar Aron

— Ii dus la'nvățat.

— Dapoi băiatu ăla Măgdașu, hai tu mă! Și — acum i-să răspundea — „nici el nu-i aici“!

— Da care-i acolo? mă ăla dela Flavie, hai tu, mă Hârșiu! hai mă, să'mi aduci tăbac.

— „Viu mă rog, viu“! Și bietul Harșia să ducea să-l slugărească pe *Domnu* cu care apoi să dă în povești.

— Da tu încă ești din satu lui Flavie, din Pintic?

— Da, mă rog!

— Cum te chiamă mă, Hârșiu?

— *Harșia* mă rog.

— Hârșiu, Hârșiu, mă tu ai nume de sas din Reghin.

— Cum înveți?

— Mă rog am și suficienți!

— Da ce vrei tu să te faci?

— „Mă rog mama ar vrea să mă fac popă, tata zice, că-i sărac, n'are cu ce mă ținea la atâta școală, să mă duc la preparandie, apoi io ași vrea mă rog să mă fac profesor și popă aici în Blaj. La asta știu că să invoiește și mama și tata, și mă rog mă invoesc și eu“.

— Bine mă, bine, dapoi vezi să nu mai ai suficienți și nu mai zice atâta cu diploma aia.

— Așa a învățat tinărul compozitor Ionel Harșia în Blaj, cu mari greutateți, ținându-l pe lângă sine profesorul de desemn Flaviu Domșa.

În fine erai candidat de ceea ce, te-ai învoit și tu și tatăl tău și mama ta, de profesor.

În mîntea ta de copil ți-ai spus planul așa de sincer și de naiv, că vrei să te faci profesor în Blaj. Doar nu știai că, de grecă ori de latină, căci singur nu'ți dădeai sama de talentul cu care erai înzestrat. Aveai însă o presimțire care nu te'nșăla și pre care noi o luam în bătaie de joc, făcându-ne convingerea în închipuirea noastră că e un lucru nerealizabil.

De câte-ori nu te rîdeam în față, când pe clasa II gimnazială scărțăiai toată draga de ziuică în violină, — ce cu mari jertfe ți-ai procurato — asurzindu-ne urechile, ziceni, că pe cl. II vei ajunge în orchestră și atunci cu clasa ta vei face „Cor,“ al cărui conducător vei fi.

Urmând talentului și sirguinței tale s'a adevărit vorba ta. Le-ai deschis ochii celor în drept, cari și-au propus să te faci profesor de muzică în Blaj.

Acum noi îți așteptam doar denumirea nu peste mult, ca să te felicităm din inimă și spunând și altora c'am fost prietini cu *noul artist*.

Și iată soarta a fost atât de nemiloadă și de vitregă; te-a răpit moartea când numai un singur pas mai aveai pîn'la țintă. Te-a smuls la etatea cea mai fragedă, ne-a lovit și pe noi, a luat speranța ce-o avea în tine

Blajul, și-a spulberat nădejdea bătrânilor tăi părinți, cari te-au iubit ca lumina ochilor jertfînd pentru tine ultima bucatăică săracă, ce-o aveau.

Se vede că suntem un neam bătut de soarte neavînd noroc de oamenii talentați. Nii arată Dzeu și'nainte de-ași ajunge apogeul ni-i ia. Doi ani se implinesc dela moartea lui Vlaicu, și de-atunci pînă la tine, câte scînteii luminoase nu sau stins din neamul nostru.

Dormi în pace și tu alături de el și alții mulți, cari l'avem flacolo în cimiterul militar din București! „Cei buni mor și cad“.

Noi nu te vom uita!

Lerus.

Războiul european.

Budapesta, 13 August. (Oficial).

Frontul rusesc. În Galiția de ost pe regiunea dintre Vladimir și Wolinskij situația e neschimbată. Spre vest de Bug trupele noastre urmăresc inamicul ce se retrage pas de pas. Spre nord de cursul inferior al Vjeprz-ului, trupele austro-ungare au ajuns pînă la Rodzim.

Frontul italian. În noaptea trecută italienii, de câteva ori au încercat să se apropie de pozițiile noastre, dar au fost împedecați, de focul artileriei noastre. La Cormons am bombardat cu succes o castră italiană. La frontiera Carintiei situația e neschimbată. Toate pozițiile le păstrăm. Italienii în retragere au fost pușcați de artileria lor. În valea Etsch un aeroplan de al nostru a alungat pe italieni din localitățile Seravolle și Chizzollo.

Războiul pe mare. Submarinul nostru XII nu s'a re'napoiat din drumul de pe marea adriatică de nord. După comunicatele italiene, cu întreg personalul a fost scufundat. În amiaza zilei de 10 crt. în sinul dela Triest am nimicit un submarin; personalul nu l-am putut salva. Tot în ziua aceea hidroplanele noastre au aruncat bombe asupra insulei Pelagoza, ocupată de italieni, și au omorît mai mulți ostași, bombele au distrus și un tun de calibru mare, în momentul când era gata de pușcat și au scufundat naia »Sevelec«. Hidroplanele, pe lângă tot focul vehement s'au reîntors intacte.

Berlin, 13 August. (Oficial).

Frontul apusean. În Argonne am respins atacul francezilor, care a avut de scop să ocupe fortăreața Nartyw. Lângă Seebrüge am prins un hidroplan englez. Aviatorii nostri au silit lângă Rougemansstadt să descindă un avion inamic.

Frontul ostic. Armatele generalului Hindenburg, contra atacurilor rusești dela Kowno, înaintează pe secțiunea Duwna. Între Narev și Bug progresăm, cu toate că inamicul a aruncat noi forțe pe acest front. Trupele lui Scholtz au prins 900 ruși și au capturat 3 tunuri și 2 mitralieze. Armata generalului Galwitz din 10 August a făcut prizonieri 6550 ostași, 18 ofițeri și a capturat 9 mitralieze și

1 depozit de al pionerilor. Armata prințului bavarez, Leopold, a ajuns în regiunea Sokolow și Siedlce. Trupele generalului Makensen, în urmărirea rușilor, pe întreg frontul întâlneau populația mizeră polonă, pe care rușii au luat-o cu ei, dar acum, fiind urmăriți de trupele noastre, au lăsat-o în cea mai neagră mizerie.

Războiul pe mare. Agenția Wolff anunță: Avioanele noastre, în noaptea de 12 spre 13 crt. au atăcat țărmii de ost ai Angliei și au bombardat cu bun succes stabilimentele militare dela Harwich. Din fortărețe au dat dese salve asupra lor, dar cu toate aceste s'au reîntors neatînse.

Diverse.

Reîntoarcerea AA. LL. a prințului moștenitor și a soției sale. După cum suntem informați, Augustii oaspeți Arhiducele moștenitor și soția sa Zita, azi, 14 crt. la 1 oră vor părăsi Capitala Ungariei, reîntorcându-se în Viena.

Un nou consiliu de ministri români. Membrii guvernului român s'au adunat într'un nou consiliu, care s'a ținut acasă la dl Brătianu, președintele consiliului de miniștri.

Consiliul a ținut dela orele 10 pînă la 1 după amiază.

S'a discutat — în continuare, — asupra chestiunii exportului cerealelor și asupra mijloacelor, prin cari s'ar putea ușura și accelera transportarea lor. — S'au luat o serie de hotărîri cu privire la ușurarea comunicațiunii transporturilor de cereale; aceste hotărîri, dl ministru al lucrărilor publice le va pune în aplicațiune cât de curînd.

Din sursă autorizată se afirmă că guvernul român are intențiunea de a reveni asupra dispozițiunii, prin care se prohibește exportul grăului și a altor cereale. Această hotărîre însă — de trebuința căreia guvernul e incredințat — nu se va lua decât mai tîrziu, când vor fi trecut granița întreaga serie de transporturi azi încărcate sau în curs de încărcare.

Concesiunile împătritei înțelegeri statelor din Balcani. Presa împătritei înțelegeri face toate efortările pentru consolidarea statelor balcanice. Ziarul „Le Temps“ anunță că guvernele ententei, ca să câștige la acțiune comună promise statelor din Balcani concesiuni teritoriale. După numitul ziar guvernele împătritei înțelegeri au promis statelor balcanice următoarele concesiuni teritoriale: Bulgaria va primi Macedonia, afară de linia Egripalanka—Ohrida, România va ceda Bulgariei Dobrudja, iar în schimb va primi Ardealul. Grecia va ceda Cavala, în schimbul compensațiilor ce va primi în Azia mică. Sârbia, în schimbul concesiunilor din Macedonia, va primi Bosnia. Italia va primi 12 insule, litoralul adriatic. Britania va primi insula Cipru, iar Rusia în decursul tratativelor va renunța la Basarabia, în favorul României.

Știrea o dăm cu toată rezerva după o depeșă din Amsterdam, apărută în „Pesti Hirlap“ dela 13 crt.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Augustin Grușița.